

OKUMA ZAMANI

OKUMAK İNSANA NE GİBİ KATKILAR SAĞLAR?

“Okumak” başlığına verilebilecek sayısız cevap vardır hiç şüphesiz. Mesela kimileri okulu bitirmek için bir şeyler okur, eşe dosta mahcup olmamak için okur, sağda solda forsum olsun diye okur, baskı yüzünden okur, popülizmin etkisiyle okur, yalandan okur, anlamadan okur... Ama kaçımız anlayarak ve yedirerek okuyoruz? Bunu bir sorgulamalıyız.

Okuyucu olarak gayemiz yukarıda saydığım şekilde okumak olmamalıdır. Verilen mesajı, özü anlayabilmek en önemli noktadır. Öbür türlü olduğunda aslında insanda herhangi bir değişimin peyda olacağını söyleyemeyiz. Çünkü anlayarak okuma yaptığımızda kendimizde pek çok şeyin değiştiğini bununla birlikte çevremizi de değiştirdiğimizi göreceğiz. Peki anlayarak okuduğumuzda neler değişir, nasıl katkı sağlar kendimize? Evvela insan olma yolculuğunun anahtarı olan anlayarak okumayı şöyle maddeleyebiliriz:

- Kitap okumak insana hayatı severdir.
- Okumak düşünceyi besler, geliştirir, çabuklaştırır. Tüm bu yetiler, düşünceyi olgunlaştırır.
- Kitap okuyan bir kişinin stresli ortamlar ve durumlar karşısında verdiği tepkiler daha sağlıklıdır.
- Kitap okumak zihni açar.
- Bilgi dağarcığını ve kelime haznesini zenginleştirir.
- Genel kültürü artırır. Etkin bir kişi olmanın yolunu açar.
- Anlama ve konuşma yeteneğini geliştirir.
- Meslek ve öğrenim hayatında başarı sağlar.
- Dünyaya karşı bakış açısını değiştirir. Olaylara farklı bir pencereden bakabilmeyi mümkün kılar.
- Hayal gücünü geliştirir.

Yukarıdaki yazımıza aslında pek çok daha olumlu maddeler ekleyebiliriz ama toparlayacak olursak anlayarak okumanın ciddi şuurunu kavramak ve bize insan olabilmek yolculuğunun anahtarını sunduğunun farkında olmak oldukça önem arz etmektedir.

OKUMA ZEVKİNE ETKİ EDEN ETMENLER

Okuma her şeyden önce bir kültür işidir. Okuma kültürünü edinmek de elbette ilk etapta kişinin sevdiği türdeki, üsluptaki kitapları okumasıyla doğru orantılıdır. Kişiyi eğer kitap okumaya yönlendirmek, kitapları sevdirmek gayesi güdüyorsak evvela onun istediği tarzda kitapları okumasına fırsat vermeliyiz. Bu tutum çok önemlidir. Aksi bir durum olduğunda yani hoşgöründen uzaklaşıp kişiye bizim istediğimiz kitapları okumasını dayatırsak birey zaten uzak olduğu okuma kültüründen iyice soğuyacak, onun için bir işkence durumu oluşacaktır. Yani özetle okuma alışkanlığı, kültürü oluşacaksa kişide bu onun istediği kitapları okumasına fırsat vermemizden geçmektedir.

Yukarıda okuma alışkanlığını edinebilmesi için istediği türde, üslupta kitapları okumasını önerdik, bu öneri eğer dikkate alınırsa sonrasında zaten bireyde okuma zevki, kültürü de gelişecektir. Çünkü kitap kitabı açacaktır. Toparlayacak olursak kişi önce sevdiği kitapları okur daha sonra ise klasik kitaplara geçebilir. Burada sıralama çok önem arz etmektedir. Önce klasik kitap oku ki okuma zevkin olsun ya da kültürün olsun ifadelerinin ters tepki yaratacağı ve kişiyi uzaklaştıracağını söylemiştik. Bu kıymetli hususları kulak ardı etmemiz büyük önem arz etmektedir.

OKUMA NASIL ALIŞKANLIĞA DÖNÜŞTÜRÜLÜR?

Ülkemizde kitap okuma oranının çok düşük seviyede olduğu herkesçe bilinen bir doğrudur. Okuma oranının bizde bu denli düşük olmasının nedenini aslında pek çok nedene bağlayabiliriz. Gerek teknoloji çağında oluşumuz -ki dijital oyunlar, sosyal medya faktörü çok önemli bir yer edinmiştir - gerek ailelerin bu konuyla ilgili bilinci göstermemesi (çocuktaki ilgi düzeyini bilmek, yönlendirmek, sevdirmek...) gerekse de ülkemizdeki yayınlar, kurumlar tarafından da yeterli desteğin görülememesi aslında ülkece bir okuyamama çöküşüne sebep olmuş olabilir. Tüm bu faktörler göz önüne alındığında bu yazımızda esas olarak duracağımız başlığa yanıt aramak niyetindeyiz. Okuma alışkanlığının edinilmesi için uzmanlarca ortak görüş; okumanın, kitaplarla birlikte olmanın erken yaşlarda başlanması kanaatinde. Erken yaşlarda verilen bu rehberlik sayesinde çocuk, ailesinde rol model aldığı kişiler vesilesiyle okumaya karşı daha yakın daha alışkın düzeyde olacaktır. Bunun yanında verebileceğimiz önerilere bakalım:

50 sayfa kuralı: 50 sayfa okudun ve hâlâ kitabın içine giremediysen bırakıp başka bir kitapta şansını deneyebilirsin. Kendini kitabı bitirmek zorunda hissetme. Seni içine almayan bir kitabı okumaya zorlarsan, bir süre sonra kitap okumaktan çok fazla sıkılabilirsin. Ve bu sıkılmayı bütün kitap okuma sürecine genellersen, kitap okumaktan soğuyabilirsin. Her kitabı seveceksin diye bir kural yok. Sevdiğin kitapları okumalısın.

İlginç kitaplarla başlamak, kalın çok fazla bilimsel kitaplar, teknik terimleri olan kitaplara girmeden: Ağırılık kaldırmak gibi düşün, ilk başta amacımız bir alışkanlık kazanmak. Bazen çevremizdeki insanlar bizim seviyemizi ve ilgi alanımızı bilmeden bize kitap önerebilirler. Bu kitaplar çok fazla teknik terim içerebilir, akademik olabilir ya da çok uzun olabilir. Böyle kitaplarla başlamak okuma alışkanlığı kazanmamıza yardımcı olmazlar.

Her yerde yanında bir kitap olsun: Gün içinde çok fazla bir şey yapmadığımız zaman dilimi oluyor. Sıra beklemek, yolculuk yapmak gibi. Bu boş zamanlarımızın çoğunu ya cep telefonuyla oyalanarak ya da sıkılarak geçiriyoruz. Ama her an yanımızda bir kitap bulundurursak bu zaman dilimleri bizim için çok faydalı okuma saatlerine dönüşebilir. Bu sebeple çantamızda her zaman bir kitap bulundurmak çok işe yarayacaktır.

İstikrar: Yeni bir alışkanlık kazanırken en önemli şey istikrarlı olabilmektir. Eğer istikrarlı olamazsak, kısa süre sonra kazanmaya çalıştığımız alışkanlık hayatımızdan çıkacaktır. Ben hızlı başlangıçların sonunun çoğu zaman hüsrarla bittiğini düşünüyorum. Birçok konuda çok çabuk gaza gelip çok hızlı başlıyoruz. Ancak bu yoğunluk çok kısa süre sonra bıkkınlık yaratabiliyor. Bu sebeple daha makul başlangıçlar yapmak, kazanmak istediğimiz alışkanlığın kalıcılığı açısından çok önemli. Ben kitap okuma alışkanlığı için başlangıç süresini 20 dk. olarak öneriyorum. Ne olursa olsun, bayram-seyran, ölüm-kalım demeden asla aksatmadan günlük 20 dk. kitap okumak, ideal bir başlangıç olacaktır.

Okuyup bitirdiğin kitapların listesini yapmak: Geriye dönüp baktığında seni motive edecek bir şeyler olmalı. Kitap okuma konusunda bu motivasyon, okuduğun kitaplar olacak. Şimdi birçok kırtasyede satılan çok güzel defterler var. Böyle bir defter edinmeni öneririm. Bu defter hem kitap listesi yapmak hem de okuduğun kitaplardaki sevdiğin cümleleri yazmak için çok işine yarayacaktır. Bu defter doldukça kendini çok daha iyi hissedeceksin. Ayrıca okuduğun kitapları sosyal medyada paylaşabilir ve arkadaşlarına tavsiye edebilirsin.

Yukarıda yer verdiğimiz tavsiyeler Beyhan Budak'a aittir, bunun yanında yazımızı sonlandırmadan evvel, aile içinde, okulda, basılı ve görsel yayınlarda, kurumlarda okuma çalışmaları, alışkanlıkları ile ilgili gerekli özveriye, daha fazla çalışmayı görmek çok yararlı olacaktır.

OKUMA ZEVKİ NASIL AŞILANIR?

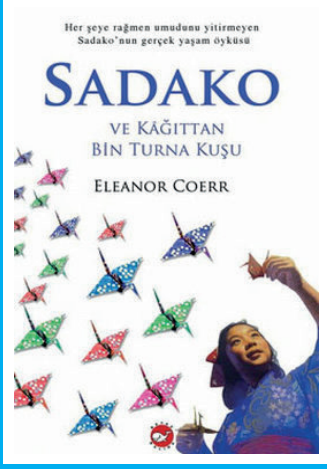
Türkiye’de genel anlamda insanların kitap okumaya ayırdığı süre zarfı, kendilerine kitap alma durumları oldukça acı bir durumdadır. Ülkeler arasındaki yerimize bakıldığında kişi başına düşen kitap sayısı ve okuma süresi de yine aynı tablodadır. Yapılan araştırma çalışmaları da yukarıda söylediğimiz hususu destekler niteliktedir: “Bağımsız Eğitimciler Sendikası’nın Türk toplumunun kitap okuma alışkanlığı ile ilgili yaptırdığı 2006 yılı anket sonuçlarına göre Türk insanı günde ortalama 5 saat televizyon izlerken kitap okuma için yılda 6 saatini ayırmaktadır. Bağımsız Eğitimciler Sendikası Genel Başkanı Gürkan Avcı (2009) yaptığı açıklamada “Türkiye kitap okuma konusunda çoğu Afrika ülkelerinin gerisinde kalmış durumda. Japonya’da toplumun yüzde 14’ü, Amerika’da yüzde 12’si, İngiltere ve Fransa’da 21’i düzenli kitap okur iken, Türkiye’de yalnızca on binde bir kişi kitap okuyor. Bir Japon yılda ortalama 25, İsviçreli 10, Fransız 7 kitap okurken, Türk ise 10 yılda ancak 1 bir kitap okuyor. Türkiye’de okuma alışkanlığına sahip ancak 70 bin kişi bulunuyor” demektedir.” Peki Türkiye’de bu durumun yaşanıyor olmasındaki nedenlere bakıldığında aslında her şeyin temelde yani çocuklukta yattığı aşıkardır. Çünkü

kitap okunan bir evde çocuk hemen her konuda rol model aldığı ebeveynini taklit eder durumdadır. Kitaplarla haşır neşir bir ortamda gelişimini sürdüren çocuğun kitap okuma alışkanlığını bilinçaltında taşıma oranı daha yüksek olacaktır, kitaplarla ilgisi olmayan bir ailede büyüyen çocuğa nazaran daha önde olması mümkündür. Yani çocuğa okuma alışkanlığının temeli evvela ailenin bu konuda rol model olmasından geçmektedir. Ayrıca çocuğa yine küçük yaşlardan itibaren kitap okumak (yatmadan evvel, etkinlik dahilinde oyunlaştırarak) da çocuğa yine okuma kültürünü aşılayacaktır.

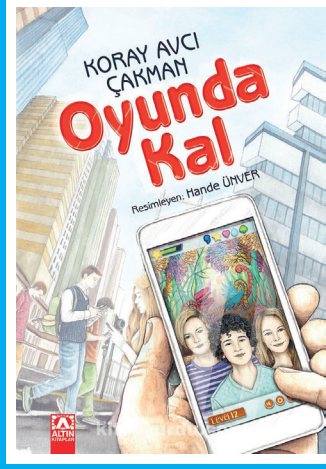
Yukarıda değindiğimiz husus evvela çocukta okuma zevki alışkanlığını erken yaşta, rol model olarak aşılacak doğrultusunda idi. Peki, “okuma zevki konusunda başka neler yapılabilir?” sorusunu biraz daha açalım. Çocukluktan itibaren model aldığı ebeveynlerinden kitap okuma alışkanlığını edinmiş olan çocuk, kitap seçimi konusunda da özgür bırakılmalıdır. Özgür bırakılmaktan kastımız elbette yaş, seviye, içerik olarak kontrolden geçtikten sonradır. Yani çocuk önce zevk aldığı türdeki kitapları okumalıdır. Polisiyeyse polisiye, maceraysa macera vs. gibi. Ama tekrar belirtelim ki kitabın yaş, içerik ve üslubu kontrolden geçirildikten sonra. Bunu yapmamızın nedeni -yani çocuğa, okuması için baskılamadığımız -ise aslında basittir. Çocuk önce ilgisini çeken türü, türleri okursa sonrasında zaten bir şekilde kült kitaplarla da yolu kesilecektir. Bunu yapmak yani istediği türde okumasına izin vermek onda okuma kültürünü oluşturup, alışkanlığa dönüştürmesinde oldukça etkili ve kitapları sevdirici bir yöntemdir.

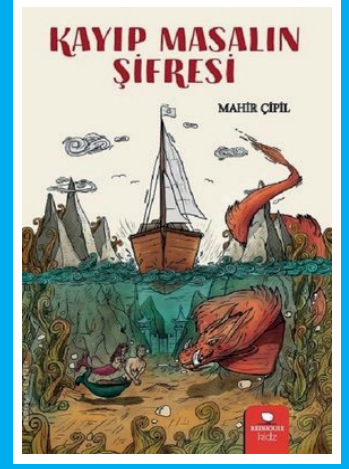
Tüm bu bahsettiğimiz başlıklardan hareketle öğrencilerimizin okuma zevklerine katkı sağlamak, okuma kültürünü aşılama amaçlı Nisan Ara Tatil kitaplarımızın okunmasını talep etmekteyiz. Nisan Ara Tatil kitaplarımız aşağıdaki gibidir:

5. Sınıflar için
SADAKO

6. Sınıflar için
OYUNDA KAL

7. Sınıflar için
KAYIP MASALIN ŞİFRESİ

Keyifli okumalar dileriz!

KAYNAKÇA

- Beyhan BUDAK, Nasıl Kitap Okuma Alışkanlığı Kazanılır?
- Psk. Elif TANIL, Çocuklarda Kitap Okuma Alışkanlığı Nasıl Kazandırılır?

Kübra ER
Okyanus Kolejleri
Türkçe Bölüm Başkanı